

Temeljem Amandmana XL točka 2. na Ustav Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 28/94.),
d o n o s i m

U K A Z O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI OD KLEVETE

Proglašavam Zakon o zaštiti od klevete koji je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na sjednici održanoj 24., 25. i 26. srpnja 2001. godine
Broj: 01-699/01. 1. kolovoza 2001. godine Banja Luka
Predsjednik Republike
Mirko Šarović, s.r.

ZAKON O ZAŠTITI OD KLEVETE

OPĆI DIO

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju prihvatljiva ograničenja slobode izražavanja u pogledu građanske odgovornosti za štetu nanesenu ugledu fizičke ili pravne osobe iznošenjem ili pronošenjem nečeg neistinitog i potvrđuje da:

- a) pravo na slobodu izražavanja, koje je zajamčeno Ustavom Republike Srpske i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, predstavlja jedan od temelja demokratskog društva, osobito kada se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa;
- b) pravo na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen, i ne primjenjuje se samo za izražavanja koja se smatraju korisnim ili neuvredljivim nego, također, i za ona koja mogu uvrijediti, šokirati ili uznemiriti;
- c) sredstva informiranja imaju vrlo značajnu ulogu u demokratskom procesu kao javni promatrači i opskrbljivači javnosti informacijama.

TUMAČENJE

Članak 2.

Ovaj se Zakon tumači tako da se u najvećoj mjeri osigura načelo slobode izražavanja.

DEFINICIJE

Članak 3.

U smislu ovoga Zakona:

- a) "izražavanje" znači bilo kakvu izjavu, osobito uključujući: svaki usmeni, pisani, audio, vizualni ili elektronski materijal, bez obzira na sadržaj, formu ili način iznošenja ili prenošenja;
- b) "javno tijelo" znači svako zakonodavno, sudsko, izvršno ili drugo upravno tijelo, svako tijelo koje je imenovano ili ustanovljeno sukladno Zakonu, a obnaša javnu funkciju, i svaku pravnu osobu koja je ili u vlasništvu, ili je kontrolirana od strane jednog od gore navedenih javnih tijela;
- c) "javni djelatnik" znači svaka osoba koja je uposlena u javnom tijelu,
- d) "autor" je svaka osoba koja iznosi ili pronosi izražavanje.

GRANICE DJELOVANJA ZAKONA

Članak 4.

1. Ovaj se Zakon primjenjuje na sve tužbe za naknadu štete, ukoliko su podnesene glede nezakonite povrede ugleda izazvane iznošenjem ili pronošenjem nečeg neistinitog, bez obzira na vrstu tužbe.

2. Javnim tijelima nije dozvoljeno da podnose tužbe za klevetu. Javni djelatnici mogu podnijeti tužbu samo u osobnom svojstvu.

ODGOVORNOST ZA KLEVETU

Članak 5.

1. Svaka poslovno sposobna osoba koje prouzrokuje štetu ugledu fizičke ili pravne osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja nečeg neistinitog, identificirajući tu osobu trećoj osobi, odgovorna je za klevetu, ako je to osoba prouzrokovalo štetu u svojstvu autora, urednika ili izdavača izražavanja, ili u svojstvu osobe koja je na neki drugi način efikasno kontrolirala sadržaj tog izražavanja, kao i pravna osoba koja je objavila izražavanje.

2. Osoba je iz stavka 1. ovoga Članka odgovorna za izazvanu štetu ako je namjerno ili glede nepažnje iznijela ili pronijela izražavanje.

3. Kada se izražavanje odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, osoba iz stavka 1. ovoga Članka je odgovorna za izazvanu štetu iznošenjem ili pronošenjem izražavanja ako je ta osoba znala da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemarila neistinitost izražavanja. Isti standard odgovornosti primjenjuje se ako je oštećeni bio ili je javni djelatnik, ili je kandidat za funkciju u javnom tijelu i ako vrši, prema općem shvatanju javnosti, značajan utjecaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.

4. Kada se izražavanje odnosi na preminulu osobu, nasljednik prvoga reda te osobe može podnijeti tužbu u smislu ovoga Zakona ako izražavanje prouzrokuje štetu i njegovom osobnom ugledu.

IZUZECI OD ODGOVORNOSTI

Članak 6.

U sljedećim se slučajevima neće odgovarati za klevetu:

- a) Ako se radi o izražavanju mišljenja ili kada je izražavanje u biti istinito;
- b) Ako je osoba koje je navodno prouzrokovala štetu, bila po Zakonu obvezna iznositi ili pronositi izražavanje, ili iznositi ili pronositi izražavanje tijekom zakonodavnoga, sudskoga ili upravnoga postupka;
- c) Ako je iznošenje ili pronošenje izražavanja bilo razumno.

Kada sud donosi ovakvu odluku, uzima u obzir sve okolnosti slučaja, posebice uključujući: način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja, prirodu i stupanj prouzrokovane štete, dobronamjernost i pridržavanje općeprihvaćenih profesionalnih standarda od strane osobe koja nanosi štetu, vjerojatnost da bi šteta nastala i da izražavanje nije izneseno ili proneseno, podatak da li izražavanje sadrži objektivnu i točnu informaciju o izražavanju drugih osoba, i da li se odnosi na pitanja iz privatnoga života oštećenoga ili pitanja od političkoga ili javnoga značaja.

STANDARD DOKAZIVANJA

Članak 7.

Pri utvrđivanju odgovornosti i dodjeljivanju naknade u smislu ovoga Zakona potreba za ograničavanjem prava na slobodu izražavanja mora biti jasno utvrđena sukladno Članku 10.(2) Europske konvencije o ljudskim pravima i sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava.

OBVEZA UBLAŽAVANJA

Članak 8.

Tužitelj u smislu ovoga Zakona poduzima sve potrebne mere da ublaži svu štetu uzrokovanu navodnim klevetničkim izražavanjem, a posebice uključujući zahtev za ispravak koji upućuje tuženom.

MIRENJE STRANAKA

Članak 9.

Čim sud procijeni da su se stekli uvjeti, ispitat će mogućnost pomirenja stranaka.

ZAŠTITA POVJERLJIVIH IZVORA

Članak 10.

1. Novinar, kao i svaka druga fizička osoba koja je redovito ili profesionalno uključena u novinarski posao traženja, primanja ili priopćavanja informacija javnosti, koja je dobila informaciju od povjerljivog izvora nije dužna priopćiti izvor informacije. Ovo pravo uključuje pravo da ne otkrije bilo koji dokument koji bi mogao razotkriti identitet izvora, posebice uključujući: usmene, pisane, audio, vizualne ili elektronske materijale. Ni pod kakvim okolnostima pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivoga izvora nije ograničeno kontekstom postupka u smislu ovoga Zakona.

2. Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivoga izvora odnosi se na svaku drugu fizičku osobu koja sudjeluje u postupku sukladno ovom Zakonu, a koje, kao rezultat svoga profesionalnog odnosa sa novinarom ili drugom osobom iz stavka 1. ovoga Članka, sazna identitet povjerljivoga izvora informacije.

NAKNADA ŠTETE

Članak 11.

1. Obeštećenje se vrši isključivo sa namjerom nadoknade štete nanesene ugledu oštećenoga, a ta nadoknada mora biti razmjerna prouzrokovanoj šteti. Pri utvrđivanju naknade štete, sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, posebice uključujući sve poduzete mjere kako bi se ublažila prouzrokovana šteta, kao što su: objavljivanje ispravka, opozivanje izjave ili isprika, činjenicu da li je osoba koja je načinila štetu stekla novčanu korist učinjenim iznošenjem ili pronošenjem izražavanja, ili činjenicu da bi iznos dodijeljen zbog štete mogao imati za posljedicu velike materijalne poteškoće ili bankrot osobe koja je prouzrokovala štetu.

2. Sud ne može donijeti mjere o zabrani ili ograničavanju iznošenja ili pronošenja izražavanja prije prvoga objavljivanja toga izražavanja.

3. Privremene sudske mjere o zabrani pronošenja izražavanja ili zabrani daljeg pronošenja mogu biti određene samo kad oštećeni može učiniti sasvim vjerojatnim, da je izražavanje izazvalo štetu oštećenom i da će oštećeni trpjeti nepopravljivu štetu kao rezultat pronošenja ili daljeg pronošenja izražavanja. Stalna sudska mjera o zabrani pronošenja izražavanja ili zabrani daljeg pronošenja može se primjenjivati samo na posebno izražavanje/izražavanja, odnosno izražavanja za koja je utvrđeno da su nezakonita, kao i na posebnu osobu/osobe za koju je utvrđeno da je odgovorna za iznošenje ili pronošenje izražavanja.

ROKOVI ZASTARJELOSTI

Članak 12.

1. Rok za podnošenje tužbe u smislu Zakona je 3 (tri) mjeseca od dana kada je tužitelj saznao ili mogao saznati za izražavanje i identitet osobe koja je prouzrokovala štetu, i ni u kom slučaju se ne može produžiti nakon jedne godine, od dana kada je izražavanje izneseno trećoj osobi.

2. Ako tužitelj umre nakon početka, ali prije okončanja postupka, njegov nasljednik prvog stupnja može nastaviti postupak u ime umrlog, ako se nasljednik obrati sudu u roku 3 meseca od dana smrti tužitelja i izjavi kako želi nastaviti postupak.

ODNOS OVOG ZAKONA PREMA DRUGIM ZAKONIMA

Članak 13.

Ovaj Zakon je *lex specialis* u odnosu na sve druge zakone. Za sve što nije regulirano ovim Zakonom primenjivat će se odredbe Zakona o obligacijskim odnosima, Zakona o izvršnom postupku i Zakona o parničnom postupku koji su na snazi u Republici Srpskoj.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 14.

1. Danom stupanja na snagu ovoga Zakona, krivični postupak započet za djela iz Članka 174. do 182. Krivičnog zakona Republike Srpske, a nije okončan do dana stupanja na snagu ovog Zakona, obustaviti će se.
2. Krivične sankcije izrečene pravosnažnom presudom za djela iz Članka 174. do 182. Krivičnoga zakona Republike Srpske danom stupanja na snagu ovoga Zakona neće se izvršiti.
3. Svi zainteresirani tužitelji imaju pravo, u roku 3 (tri) mjeseca od dana obustavljanja krivičnog postupka i obustavljanja izvršenja krivične sankcije, podnijeti tužbu u smislu ovoga Zakona, pod uvjetom da takva tužba ispunjava sve ostale uvjete koji su sadržani u ovome Zakonu.
4. Postupak za sve parnične tužbe na teritoriju Republike Srpske, koje nisu riješene do dana stupanja na snagu ovog Zakona, nastaviti će se i okončati sukladno Zakonu temeljem kojeg je i započet.

STUPANJE NA SNAGU

Članak 15.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".

Broj: 01-867/01.

Datum: 25. srpnja 2001. godine

Banja Luka

PREDSJEDNIK NARODNE SKUPŠTINE

Dr. Dragan Kalinić, s.r.